

دانشگاه علوم پزشکی

خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره نظری- عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارائه دهنده درس: گروه اخلاق پزشکی

عنوان درس: مبانی فقه پزشکی

نوع و تعداد واحد¹: ۲ واحد

نام مسؤل درس: دکتر حمید ستوده

پیش نیاز/ همزمان: ندارد

رشته و مقطع تحصیلی: دکتری تخصصی اخلاق پزشکی

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: دانشیار

رشته تخصصی: معارف اسلامی

محل کار: دانشکده پزشکی

تلفن تماس:

نشانی پست الکترونیک: sotudeh.h@iums.ac.ir

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

- آشنایی با احکام شرعی در حوزه پزشکی

---

¹نوع واحد: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب در برنامه آموزشی

- آشنایی کلیاتی از قواعد و مبانی فقهی حاکم بر عملیات پزشکی و تاثیر آن در تصمیم گیری های بالینی / تحقیق و پژوهش فقهی در حوزه های درمانی و مراقبت های طبی

رویکرد آموزشی²:

مجازی³

حضوری

ت

رویکرد حضوری

سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)

بحث در گروه های کوچک

سایر موارد نام ببرید.....

جدول تقویم ارائه درس.....

روز و ساعت کلاس.....

جلسه	عنوان مبحث فعالیت یادگیری / تکالیف	روش یاددهی - یادگیری	تاریخ ارائه	نام مدرس / مدرسان
1	آشنایی با اهمیت و جایگاه طبابت در اسلام / ضرورت، اهداف، مسائل و منابع در فقه پزشکی	سخنرانی تعاملی		دکتر حمید ستوده
2	آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات و روش استنباط احکام در فقه پزشکی / تعریف و تقسیم بندی احکام، تعریف فقه پزشکی و تمایز فقه پزشکی با اخلاق و حقوق پزشکی	سخنرانی تعاملی		دکتر حمید ستوده
3	آشنایی با فتاوی پزشکی و راهکارهای رفع تعارض قوانین و مقررات درمانی با احکام فقهی	سخنرانی تعاملی		دکتر حمید ستوده
4	احکام عبادی و ابعاد فقهی حقوق درمانی بیماران در بالین	سخنرانی تعاملی		دکتر حمید ستوده

². Educational Approach

³. Virtual Approach

دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	حکم فقهی طبابت و آموزش پزشکی / آشنایی با حقوق و تکالیف درمانگران	5
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	احکام مرتبط با مسائل پزشکی در فرایند درمان (۱): حفظ نفس (امداد و نجات) // انتقال خون / معاینات پزشکی / اجرت کار پزشکی و پدیده زیرمیزی /	6
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	احکام مرتبط با مسائل پزشکی در فرایند درمان (۲): ضوابط فقهی در کاربرد روش‌های درمانی / درمان‌های بیهوده / امتناع از درمان / اجبار به درمان و قرنطینه / درمان با محرّمات، نجاسات و داروهای زیان آور / درمان‌های غیر رایج مانند هیپنوتیزم درمانی، انرژی درمانی، موسیقی درمانی و ... / دور پزشکی (تله‌مدیسین) // مراقبت‌های پایان حیات در مورد بیماران ترمینال مثل احکام احتضار و میت	۷
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	قواعد فقهی (۱): موجبات ضمان پزشکی در رویه‌های درمانی با تأکید بر مصادیق بالینی: لاضرر / ضمان / اتلاف / المؤمنون عند شروطهم / لایبطل دم امرء مسلم / اعانت بر اثم / غرور	۸
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	قواعد فقهی (۲): مسقطات ضمان پزشکی در رویه‌های درمانی با تأکید بر مصادیق بالینی: اذن / ابراء و رضایت / اقدام / لا حرج / اضطرار و ضرورت	
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	نحوه جبران خسارات درمانی در فقه پزشکی: دیه / ارش / هزینه‌های درمانی مازاد بر دیه / بیمه‌های درمانی و مسئولیت پزشکی	
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	اقسام قراردادهای درمانی و ماهیت فقهی آن جلسه دوازدهم: مسائل مستحدثه در فقه پزشکی (۱) استفاده از حیوانات در آزمایش‌های بالینی / پژوهش‌های زیست پزشکی بر روی آزمودنی‌های انسانی و تشکیل انواع بیوبانک جهت جمع آوری و ذخیره نمونه‌ها / خون بند ناف و فرآورده‌های آن	

دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	مسائل مستحدثه در فقه پزشکی (۲) فقه پایان حیات: سقط پزشکی / مرگ مغزی / اوتانازی / انجماد انسانی (کرایونیک)
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	مسائل مستحدثه در فقه پزشکی (۳): فقه تولید مثل ۱: روشهای نوین درمان ناباروری / درمان و بهسازی ژنتیکی / شبهه سازی / انتخاب و تعیین جنسیت جنین
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	زمان ولوج روح / آزمایش غربالگری ژنتیکی / آزمایش غربالگری سلامت جنین / آزمایش تشخیص نسب DNA / بانک شیر مادر / تشکیل بانک گامت و جنین
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	مسائل مستحدثه در فقه پزشکی (۵) فقه جراحی ۱: کالبد شکافی / پیوند اعضا و بافت / تغییر جنسیت
دکتر حمید ستوده	سخنرانی تعاملی	مسائل مستحدثه در فقه پزشکی (۶) فقه جراحی ۲: جراحی زیبایی و ترمیمی / رفع عیوب مقاربتی در فسخ نکاح / سزارین / عقیم سازی و کنترل بارداری

وظایف و انتظارات از دانشجو:

حضور فعال در کلاس و مشارکت در مباحث ارائه شده و مطالعه منابع ذکر شده
تحقیق در موضوعات منتخب و ارائه نتایج آن در کلاس

روش ارزیابی دانشجو:

ذکر نوع ارزیابی:

آزمون کتبی: ۷۰٪ و کار پژوهشی دانشجو: ۲۰٪ و حضور فعال در کلاس: ۱۰٪

منابع:

منابع شامل کتاب های درسی، نشریه های تخصصی، مقاله ها و نشانی وب سایت های مرتبط می باشد.

الف) کتب:

- فقهی:

تحریر الوسیله و تعلیقات،

احکام پزشکی مطابق با فتاوی آیت الله خامنه ای،

الفقه و مسائل طبیه البحوث الهامه فی المكاسب المحرمه،

کلمات سدیده،

المبسوط فی المسائل الطبیه،

توضیح المسائل طبی یا وظیفه شرعی پزشکان و بیماران،

دانشنامه فقه پزشکی.

- اصولی: کفایه الأصول، دروس فی علم الأصول.

- تفسیری: کنز العرفان، زبده البیان.